

ЗАНУССІ Кшиштоф (Zanussi Krzysztof; 17. 06. 1939, Варшава) — польський кінорежисер, сценарист, продюсер, педагог, громадський та релігійний діяч. Державна премія Польс. Нар. Респ. (1971). Навч. на фіз. факультеті Варшав. університету (1955–59), на філос. факультеті Ягеллон. університету в Кракові (1959–62), закін. Вищу кіношколу в Лодзі (1966). Від 1979 — худож. кер., від 1989 — директор студії «Tor». Від 1990 — президент Європ. федерації кінореж. (FERA). Консультант понтифікал. комісії з культури Ватикану. Викладає в університетах і кіношколах різних держав. Знявся в низці фільмів, зокрема 1979 — у «Кіноаматорі» К. Кесльовського, 2005 — у д/ф «Паломництво у Вічне місто» В. Хотиненка, 2008 — у д/ф «Зустрічі з Андрієм Тарковським» Д. Тарковського. Як реж.-аматор створив 11 кінофільмів, 10 з яких були відзначені на фестивалях. Дипломна робота «Смерть провінціала» (1966) була удостоєна премій на Мкф у Венеції, Мангаймі, Вальядоліді та Москві. З. — автор чи співавтор сценаріїв більшості з 78-ми своїх фільмів. Яскравий представник польс. «кіно морал. неспокою», він запропонував парадигму кіно з філос. (онтол., есхатол.) і, передусім, морал. наповненням. В етап. фільмі «Структура кристала» (1969; премія Мкф у м. Мар-дель-Плата, 1970) дослідив і вивів еволюцію бунту, зокрема соц., який питомо зароджується у т. зв. фазі огиди до чинного

стану речей. Мораліст З. також звертався до форм політ. кіно, як у фільмах «Захисні кольори» (1976; премії Мкф у Тегерані, 1977 та Роттердамі, 1978) та «Контракт» (1980). Від простих повістєвих структур, характер. для фільмів «Сімейне життя» (премія Мкф у Чикаго, Вальядоліді та Коломбо), «За стіною» (т/ф; обидва — 1971), реж. перейшов до форми притчі, де, зокрема, виводив онтологію люд. побуту («Ілюмінація», 1973, Гран-Прі Мкф у Локарно; «Спіраль», 1978; «Константа», 1980; обидва — премії Мкф у Каннах; «Імператив», 1982, премія Мкф у Венеції). З. звертається також до жанр. кіно: детективу («Вбивство в Катамаунті» за Дж.-Г. Чейзом, 1973), мелодрами («Рік спокійного сонця», 1984; гол. премія Мкф у Венеції), соц. драми («Персона нон ґрата», 2005). Результатом співробітництва з укр. компанією «Sota Cinema Group» стало створення фільму «Серце на долоні» (2008), гол. роль в якому виконав укр. актор Б. Ступка (премія за найкращу чол. роль на Мкф у Римі, 2008). Критики охарактеризували стиль З. як «поет. інтелектуалізм», для якого характерні глибокий психологізм, макс. достовірність середовища та поведінки персонажів. У центрі уваги — конфлікт осн. морал. цінностей та практ. моралі сучас. соціуму, а також морал. аспекти віри. Автор кінознав. праць «O montażu w filmie amatorskim» (1968), «Rozmowy o filmie amatorskim» (1978; обидві — Варшава).

Основні твори

Opowieści weekendowe. Wrocław, 1997; Между ярмаркой и салоном. Минск, 2003; Пора умирать. Москва, 2005.

Рекомендована література

1. S. Bobowski. Dyskurs filmowy Zanussiego. Wrocław, 1996;
2. Кшиштоф Зануссі: «Життя – дуже небезпечна авантюра» // KINO-КОЛО. 2002. № 16;
3. Кшиштоф Зануссі. «Про українське...» // Там само. 2005. № 27.

В. М. Войтенко

Бібліографічний опис:

Зануссі Кшиштоф / В. М. Войтенко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-14888>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).